

Hanus nógv róstur í donskum bløðum

Fyri stuttum kom út stuttsøgusavnið »Med Edgar Allan Poe í Solhavn« við søgum, ið Hanus Andreassen hevur skrivað og Ebba Hentze hevur týtt. Savnið hevur fingið góða móttøku og rós í fleiri donskum dagbløðum. M.a. av fremstu donsku bókmenta-ummælrunum. Í Kristeligt Dagblad var ein heilur kronikkur um bókina og rit-høvundan í færoyskum bókmentum. Sosialurin prentar her kronikkina:

Der er kommet en novelle-samling fra Færøerne, som må påkalde sig opmærksomhed.

Forfatteren er den godt 40-årige Hanus Andreassen, og han får overalt ros for sit mesterskab i brugen af færøsk sprog.

Bogen er oversat af Ebba Hentze. Hun er dygtig og burde bruges meget mere.

Novellerne er tilbagemod på barn, pubertet og ungdom med den moderne færøske baggrund som ramme for fortællingerne. Fortælleren (og forfatteren) er vokset op i bygdesamfundet. Her hersker stadig streng kristentro og kontrol. Men de traditionelle sommerfester sprænger hverdagens skarpe rammer for selvudfoldelse.

De enkelte noveller er fortættede billeder og bliver udløst af en indgående naturoplevelse. Det kan være en lysvirkning, en tone, en lyd, duft eller lugt. Bygdelivet opleves indefra, set gennem barneøjne. I novellen »Under dine vingers Skygge« er Gud lugten af søndag og søbe. Fortælleren er for ing til at forstå betydningen af »synden« og for gammel til at tro på krækbilledet af djævelen. Joksensproget lukker af og barneforståelsen, og anken om den forestående evighed bliver et kræmmesyn, et mareridt. Og i et lille snævert rum flyver Gud og Jesus og Den hellige Ånd »og så Kaisten og hans bror« bogstavligt talt frem og tilbage, og de skal flyve

der frem og tilbage i al evighed.

I flugt fra de natlige flyveture finder drengene deres eget paradys. Det er hinsides fjeldene, der lukker sig om bygden og åbner sig mod havet. Horisonten virker som en magnet. Naturen driver sit farvespil. Slutternes dybde leger fangeleg. Havets overflod af drivtømmer skaber rum for en drømme- og fantasi-verden, der maner søndagens spøgelser i jorden. Sol og sommer bliver centrale udtryk for forløsning, og de kommer igen i novelle efter novelle.

Den firkantede forestilingsverden rummer præcis den angst og isolation, som vi genfinder i pubertets- og ungdomsfortællingerne. Den mandlige fortæller kommer i klemme i mandssamfundet. Man viser ikke følelser ved smerte, og man mestrer forførelseskunsten ved et knips med fingrene. Men det store sesam åbner sig først kun lidt. I »Kødets morgen« spirer de første pubertetstegn under tøjet, og fortælleren beskriver nænsomt de hemmelige drengelige på bådehusloftet i skumringen. Men bygden banker på døren, og han gribes af anfægtelser. Opdagelsen af kroppens muligheder kan ikke sættes i relation til noget kendt.

Det er brydningstider. Ungdomsår, der altid forherliges med alderen! De minder os om den konkrete forløsning. Fortælleren fastholder os i et danselokales fordærvede atmosfære. HENDES bilde trænger igennem røgsløret og giver anledning til en blind fægtekamp. Eller han fikserer os i det vakuum, der opstår under en spadseretur gennem Torshavns gamle og ny kvarterer, side om side med øjeblikkets udvalgte. Alt det usagte er det reelle indhold i samtalen, synet af en skæv fortovskant får nyt liv, små detaljer i det kendte bybillede ætser sig ind på nethinden. Intensiteten i sproget er glødende og beskrivelserne troværdige. Vi tror på resignationen som forløsning, når noget mislykkes. Og vi tror på oplevelsen af grænseoverskridelse, når han har succes med en pige.

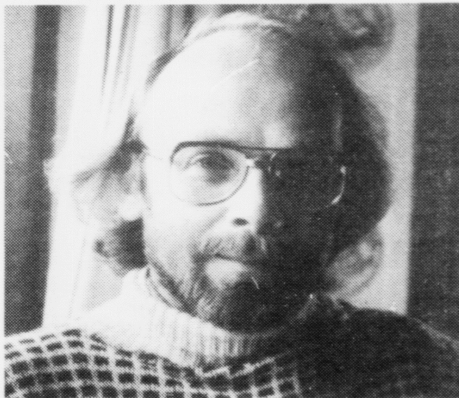
Titelnovellen »Med Edgar Allan Poe i Solhavn« afrunder samlingen og et livskapitel. Rikard fortæller om sit forhold til vennen Cecil, der besidder alle ønskværdige egenskaber og den styrke, der kan åbne verden og kvinderne. De to venner studerer og arbejder sammen, og de har fundet hinanden i en fælles interesse for litteratur. Edgar Allan Poe er deres yndling. Rikard er fascine-

ret af vennen, der tilsyneladende har alt. De beslutter at fejre den årlige Olai fest sammen på Cecil's fødsel. Her fremtrylles alt, hvad der er færøsk højtidsskik. Man samles i hjemmet, genoplever gamle bedrifter, fortæller eventyr og sagn, synger kvad og danser, mens flasken går rundt. Naboer og venner støder til, og de unge bryder op for at mødes et andet sted. Rikard betragter Cecil i hans hjemlige omgivelser, ser ham udefra. Han opdager, at betagelsen skyldes den ydre lighed mellem et daguerreotypi af Edgar Allan Poe og Cecil's irske ansigt, billedet af den sejrende kunstner. Det er også billedet af den utrygge borger.

Deres første rigtigt fortlørlige samtale foregår ud på det små timer. Byen er lagt øde, der er kun få lydlige reminiscenser af nattens hektiske fest. Rikard har haft succes, det »at have hjemme« fået ny betyngning. Solen er ved at stå op til tonerne af Katy Bødgers fortolkning af Blichers »Hulde engel, du min barndoms-ven!«, der lyder fra den slidte rejsegrammofon inde fra huset. Det er fortidens stemme, du aldrig glemmer. Det er erindringen, der efterlader et spor, en stemning, en poetisk inspiration, der også vender blikket fremad.

Leygardagur 24. mars 1984

Under samtalen med »Poe« lærer Rikard sig selv at kende. Solen bliver billede på fortællerens nyvundne, men hårdt tilkæmpede selvsægt.

Som læser kan jeg ikke lade være med at identificere novellens fortæller med Hanus Andreassens færøske kollega, nemlig lyrikeren Rikard Long. Novelleforfatteren behers-

ker et tæt, næsten lyrisk sprog, der indfanger en stemning, som næsten kun et digt kan gøre det. Hanus Andreassen skriver sig ind i en færøsk prosatradition, hvor man først og fremmest tænker på Heðin Brú. Andreassen tilhører en ny generation og beskriver et Færøerne, der er undergået stærke udviklinger — og stadig bærer på sine indre modsætninger. Han indfanger sin egen tids fikspunkter i et landskab, der altid svarer på de uudtalte spørgsmål. Og det skærper forestillingen om en evig natur, der ikke er begrænset af fire vægge, men giver livet vinger at flyve med.

Hanus Andreassens novellesamling er oversat til dansk. Det giver den et lidt højtideligt præg. Det færøske skriftsprog ligger længere fra det talte sprog, end tilfældet er på dansk. Men i hans bedste beskrivelser og sjove fortællende passager og rige sprog hører jeg en danskskrivende færing. Færøsk prosa har fået en læseværdig arvtager til William Heinesen!

Anne Pia Thoregaard

Hanus Andreassen: »Med Edgar Allan Poe i Solhavn«. Husets Forlag, 154 sider, 80 kroner.

Kristeligt Dagblad
Mandag 12. marts 1984

Kronik

Af Anne Pia
Thoregaard

Generationsskifte i færøsk prosa

Færøsk prosa har fået en læseværdig arvtager til William Heinesen, skriver cand. phil. Anne Pia Thoregaard i sin kronikanmeldelse af en litterær begivenhed på Færøerne. Det er bogen »Med Edgar Allan Poe i Solhavn« af forfatteren Hanus Andreassen. Kronikøren har tidligere beskæftiget sig med William Heinesens forfatterskab, blandt andet i KD's kronik. Hun har som den eneste forsker adgang til William Heinesens papirer på Det kongelige Bibliotek.